

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2008
HAMMARÖ FÖRSAMLING

FÖRORD

Verksamheten i Hammarö församling har under 2008 präglats av renoveringen och öppnandet av Hammarö kyrka den 1 juni samt av en konflikt som lett till anmälan till Arbetsmiljöinspektionen med åtföljande konsultinsatser. Det sistnämnda är åtgärder som i skrivande stund fortfarande pågår. Båda dessa skeenden har tagit mycket kraft i anspråk för personalen på olika sätt, men ändå har arbetet i stort sett fortsatt som vanligt. Det har också varit en föresats bland personalen att uppdraget som kyrka skall utföras.

Under året har Ulrika Bergström slutat och Lars Thernström anställts som ny kanslichef. Birgit Persson har gått i pension och församlingspedagog Lottis Brohede anställts för ungdomsverksamheten. En ny tjänst som informatör innehas sedan 1 april av Johanna Hedström.

Renoveringen av Hammarö kyrkan har blivit mycket lyckad. Närhelst man möter människor i kyrkan får vi lovord över hur fin den har blivit. Kyrkan rymmer många nya tekniska lösningar som man kanske inte väntar sig att finna i en medeltida kyrka. Det är det nya brandsläckningssystemet, det är anslutningen till fjärrvärmen, det är ett nytt ljudsystem som är bland det bästa som finns, det är nytt ljus och det är en handikappanpassning som välkomnats av många. Man kan idag ta sig in i kyrkan på egen hand fastän man sitter i rullstol. Toaletten är numera också belägen i anslutning till vapenhuset, inte i källaren som det var förut. Kyrkan har utrustats med liturgiska textilier, mattor och sex korstolar särskilt utformade för Hammarö kyrka. Vid öppnandet skänkte Hammarö kommun en el-flygel som står i koret. Färgerna i kyrkan stämmer idag bättre överens än tidigare. De ger ett varmt intryck som tillsammans med den nya belysningen fulländar den lyckade renoveringen.

2008 präglades av en stor ekonomisk kris som gick över nästan hela världen. Denna kris får sina följdverkningar även i Sverige och det kyrkliga arbetet. Prognoserna pekar på att följderna för svenska kyrkans församlingar kommer under de två kommande åren. Det gäller att ha en beredskap inför framtiden och att hushålla med resurserna. Personalen diskuterar hur man skall kunna ha en fortsatt hög kvalitet på verksamheten utan att öka anslag. Vi tror att det är möjligt. På det sättet bidrar vi till att ekonomin i församlingen skall vara fortsatt god och att förhoppningsvis inga personalneddragningar skall behöva förekomma.

Personalen har under året fungerat fint tillsammans och i enlighet med de riktlinjer som angivits för arbetet. Ledningsgruppen sammanträder varannan vecka. Det ger trygghet för personalen. Varje onsdag morgon är det personalmöte, en gång i månaden är hela personalen (alltså även kyrkogårdens personal) med. Det visar på att vi ser hela församlingens personal som ett arbetslag och att alla är del i församlingens grundläggande kännetecken; Mission - Undervisning – Gudstjänst – Diakoni. Det finns en stark känsla för att göra ett högkvalitativt arbete och att ha en god service gentemot allmänheten. Det systematiska arbetsmiljöarbetet utförs med noggrannhet.

Förra årets verksamhetsberättelse var ordnad som en tidslinje. Detta år blir det tre kapitel; Serviceenheten, församlingseenheten och kyrkogårdsförvaltningen. Dessutom visas foto från Hammarö kyrkas öppnande.

Skoghall den 14 maj 2009

Jan-Evert Petersson
Kyrkoherde

SERVICEENHETEN

Kanslichef Lars Thernström

Kyrkokansliet är serviceenhet för hela verksamheten. Kanslichef **Lars Thernström** och två kanslist, **Birgitta Hed** och **Mi-Lena Andersson** som arbetar med administration, kyrkobokföring, kondoleanser, bokningar mm.

Den 1 april tillträdde **Johanna Hedström** som informatör i församlingen och kastades rakt in i arbete med förberedelserna inför återinvigningen. Under sommaren pågick arbetet med att bygga upp den nya hemsidan, som kunde tas i bruk i augusti. Tonvikten har därefter legat på att hålla sidan levande och uppdaterad. Detta innebär bl.a. att finnas med i det pågående församlingsarbetet och dokumentera det i ord och bild. Arbeta har också handlat om att göra layout till affischer, annonser och informationsmaterial och vara en resurs och ett stöd för personalen i den informativa verksamheten.

Vaktmästeriet fungerar som en serviceenhet för församlingens fastigheter invändigt samt även utvändigt runt pastorsexpeditionen, Skoghalls kyrka och Arken. Vaktmästarna tjänstgör även vid gudstjänster och kyrkliga handlingar. Fyra vaktmästare tjänstgör heltid i församlingen.

Maria Lundin har ansvaret för textilier i församlingen. Tvätt och strykning av dop- och nattvardsservetter, handdukar, gardiner, bordsdukar samt prästernas albor. Under året har lagning skett av ett blått antependium i Hammarö kyrka där silvertrådarna lossnat. Maria tjänstgör på alla platser i ett uppgjort schema. Sommartid tillkommer gräsklippning och rensning av rabatter.

Lars Ekängen har särskilt ansvar för Skoghalls kyrka. Under året har mindre målningsarbeten utförts, ny cirkulationspump har installerats, olika arbeten med kontorsmöbler på pastorsexpeditionen har utförts samt en efterlängtd dörröppnare har monterats på Skoghalls kyrkas port. Lars cirkulerar även på de olika verksamhetsplatserna.

Susanne Jacobsson har särskilt ansvar för Arken. Tjänstgör på alla stället efter uppgjort schema.

Bosse Hagberg har särskilt ansvar för Hammarö kyrka. Hans kalendarium visar hur mycket som hänt under året med tanke på renoveringen av Hammarö kyrka:

1 jan Året börjar med flaggdag. Gudstjänst i Skoghalls kyrka samt kyrkkaffe

2 jan Snickarna på plats i Hammarö kyrka. Idag började nerrivningen av skyddstäckningen för orgeln

7 jan Brandlarmscentralen installeras i Hammarö kyrka

8 jan Energibesiktning av Hammars gård

9 jan Högt vattenstånd i brunnen söder om kyrkan. Nu börjar det bekymret som kommer att hålla i sig hela våren. Med åtskilliga urpumpningar av brunnar både söder och norr om Hammarö kyrka

15 jan Energibesiktning av Hembygdsgården

16-18 jan Nermontering av torrsprinklersystem vid Hammarö kyrka

22 jan Byggmöte – ett av många. Sture här och visar dom nya högtalarna till kyrkan. Siemens redovisar testet på detektorkabeln för vårt yttre skydd (brandlarm)

30 jan I dag börjar planeringen av invigningen, prisuppgifter på partytält tas in.

Hela januari går åt till renoveringen av Hammarö kyrka samt alla jordfästningar i Mariakapellet

4 febr Eken utanför kyrkan fälls

Februari Hela min tid läggs på renovering, byggmöten och jordfästningar

29 febr Jo, det var skottår också. Men idag började Roger A och jag att bära in kyrkbänkarna. Det börjar likna en kyrka igen. Det tar oss 3 dagar. Kyrkgolvet igenlagt.

3 mars Bänkelementen monteras.

Mars månad ser ut som jan-febr. Men nu börjar urnnedsättningarna komma igång också. Byggmötena blir tätare och tätare, det börjar bli mycket nu.

Mer och mer jobb i kyrkan. Långfredagen ägnade jag åt att slipa och lacka handledarna i trappan upp till orgelläktaren.

26 mars Södra Rådas byggrupp på besök.

April månad går givetvis i renoveringens tecken. Det börjar bli riktigt kul nu å vad fint det blir.

8 april hade vi utbildning på nya brandlarmet. 12 april larm i kyrkan. Drän.pump larmar

15 april Energibesiktning med Christoffer W från stiftet

16 april Vaktmästarträff i Ö fågelvik

23 april Till Arvika med bänkvaser

24 april Fong kommer med takkronorna

28 april Samordningsprov brandlarm

29 april Bänkdynorna här

Hela maj gick åt till att färdigställa kyrkan för invigningen. Hann ju också med en massa förrättningar och dylikt. Nu är vi inne i slutfasen av kyrkan. Allt ska bara vara klart till invigningen. Det lackas golv, det putsas och fejas, målning av detektorkabel utvändigt hinns också med

13 maj Storbesiktning av allt.

Småjusteringar hela månaden efter besiktningen.

Jag har många visningar av kyrkan denna månad, både föranmälda och andra.

Det visas ett mycket stort intresse från allt och alla, tv och press är här, kul.

Äntligen invigning vilken fest det blev, vackert väder och det givetvis ska vara när denna vackra kyrka slår upp sina portar efter nio månader.

Juni Nu ska det väl bli lite lugnare i alla fall, så blev det inte. Det blev tre intensiva veckor till innan semestern äntligen kom. Ledig i nio veckor va gott.

Åter i tjänst 25 augusti. Det verkar ha fungerat bra i kyrkan, inga värre saker har hänt. Några pumplarm har det väl gått förstås.

Augusti blir en normal månad, ganska många vigslar och andra förrättningar. Guidningarna fler än någonsin.

September passerar. Rutinerna börjar fungera som vanligt, det är bara pumpproblemen som kvarstår.

Oktober. Förrättningar som vanligt, lite byggnadsvård, städ och annat fix som vanligt alltså.

November Södra Råda hör av sig, dom vill gärna komma fram i vår och göra en större och noggrannare genomgång av Hammarö kyrka och dom är givetvis välkomna. Annars löper det på som det ska.

December. Mycket skolor som vill ha visningar och gudstjänster i kyrkan. Förrättningarna tar mycket tid denna månad.

Till serviceenheten hör även den verksamhet som församlingens konstnärliga ledare **Annika Eriksson** står för. Tjänsten har en betoning på konfirmandarbete. Där har Annika starkt bidragit till att många ungdomar får en fin konfirmandtid både i de särskilda s.k. Skapandegrupperna men även i andra där hon går in med sin särskilda kompetens. Utöver konfirmandarbete anlitas Annika Eriksson även för andra uppgifter i församlingen. I samband med renoveringen av Hammarö kyrka fanns hon med i textilgruppen som tog fram förslag på olika textilier i kyrkan. Annika skissade det slutgiltiga förslaget till den nya kormattan som nu finns i kyrkan. Hon gavs också i uppdrag av bygggruppen för renoveringen att lämna skissförslag på

korstolar för Hammarö kyrka. Hon har på kyrkorådets uppdrag tillverkat tre nya vita stolar, varav en diakonstola (bekostad av arbetskretsen i församlingen) för Hammarö kyrka. Inför sommaren-08 utformade Annika, tillsammans med Bo Hagberg, Pilgrimskapellet (beläget i det gamla bårhuset bakom Hammarö kyrka) och utställningen "De sju pilgrimsorden". Annika hade också en generationsöverskridande grupp som under hösten -07 och våren-08 arbetade med ett broderi & måleri projekt om Hammarö kyrkas historia. Resultatet, "Via Sacra", hängdes upp på Hammars gård i samband med kyrkans återöppnande. Genom dess utformning, tecknad serie form, appellerar utsmyckningen både till unga och gamla.

FÖRSAMLINGSENHETEN

KYRKOMUSIK

Kantor Anna-Karin Högberg

- Har under året spelat på förrättningar såsom begravningar, dop och vigslar, och i förekommande fall övat med sångare och, eller, musiker inför dessa.
- spelat på gudstjänster i Hammarö samt i Skoghalls kyrkor, och medverkat vid andakter på Björkhagsgården, Gunnarskärgården och servicehuset Björkebo.
- var tredje vecka spelat på onsdagsmässorna i Skoghalls kyrka.
- Varje vecka deltagit i ”onsdagsmötet”, och med jämna mellanrum haft planeringsmöten med de andra kantorerna, och inför t.ex. gtj:er planeringsmöte med präst.
- Haft Hammarönoten på min lott vilket inneburit bokning av artister, ordna affischer, skicka info till tidningar och evenemangstips samt ordna med allsånger.
- ansvarat för anskaffande av vikarier vid semester, sjukdom m.m.
- med jämna mellanrum stämt rörverket i orgeln i Skoghalls kyrka. Ävenså i Hammarö kyrka.
- varit med på sång- och dansgruppens konfirmandläger samt vid ett flertal av deras lektioner för inövande av musical.
- Varje vecka övat med barnkören Angels, som bestått av 2 grupper. En grupp 9-12 år som övar 45 min, samt en grupp 7-9 år som övar 30 min. Kören har under året medverkat i gudstjänster i Hammarö och Skoghalls kyrkor. Samarbetar med Gunn och Lottis som tar hand om den grupp som för tillfället inte är inne och sjunger med mig. Och det är en stor fördel att ha det så.
- Har under året lett kören Viva Voce, som övat varje onsdag på Arken mellan kl. 19-21, och som medverkade i gudstjänster vid 6 tillfällen under året, samt 3 ”konsertliknande” tillfällen, såsom Kedmonds konsert, ”Som en pilgrim” samt luciahögtiden. Den 22- 23 november samlades en stor del av kören på Uddeholms Brukshotell för att öva gospelsånger inför den stundande konserten den 1 feb 2009 med Jan Sundqvist & co.

Kantor Birgitta Ekängen

Jag började året med att vara sjukskriven.

Bedrev de sista studierna vid Ersta-Sköndals högskola i Stockholm. Avlade examensprov i orgel och solosång (28/5). Vid orgelprovet spelade jag Concerto i a-moll BWV 593 av J.S. Bach. Proven godkändes av prefekten och lärarna.

Jag deltog också i skolans orgelkonsert under våren där jag spelade "Nun danket alle Gott" av S. Karg-Elert.

Under Mars månad började jag jobba på halvtid.

Vid Skärtorsdagens påskfrukost höll jag i andakten där jag pratade om "livets cirkel". Allt är runt, allt kommer tillbaka.

Det kändes fint att få tjänstgöra vid Börje Bohlins begravning den 28/3-08 i Mariakapellet. Börje var en av de första sångarna jag mötte i församlingen då jag kom som nyutexaminerad kantor hösten-91. Vi sjöng och spelade mycket tillsammans vid många begravningar, så vi kom att lära känna varandra musikaliskt väl.

Från juni månad arbetade jag heltid.

Deltog tillsammans med Hammarö kyrkokör vid återinvigningen av Hammarö kyrka med körsång och orgelspel.

Under sommaren tog jag ut 6 veckors semester (sparade veckor).

Hösten-08 fortsatte jag att arbeta heltid.

Mina arbetsuppgifter bestod av: att leda Hammarö kyrkokör, barnkören Småfåglarna (5-7 år), barnkören Sångfåglarna (7-10 år).

Tjänstgöra vid gudstjänster i Hammarö och Skoghalls kyrkor, spela på andakter på servicehuset Björkebo, sjukhemmet Björkhagsgården och Gunnarskärsgården.

Spelat på onsdagsmässorna (varannan vecka).

Förättningar i församlingens kyrkor; dop, vigsel och begravning.

Jag har varit med delvis i konfirmandgrupper med sång.

Under hösten fick vi en datakurs i Finale, musikprogram och notskrivning.

Vid Torsdax har jag då och då medverkat med allsång som varit uppskattat av gästerna.

På det sedvanliga 75-årskalaset ledde jag och kollegan AnnaKarin allsång.

Hammarö kyrkokör arrangerade också en allsångskväll, 4/11 som var mycket välbesökt och något som vi planerar att göra nästa höst igen.

Under hösten och framgent kommer jag att fortsätta min kandidatuppsats från utbildningen i Stockholm. Jag hade problem att hitta en lämplig handledare så att jag kunde komma igång med skrivandet. Jag kom i kontakt med förre domkyrkoorganisten Henrik Cervin i Göteborg och han stöttar mig nu i uppsatsskrivandet. Det ledde också till att jag fick lite andra influenser till ämnet och fick lägga om arbetet.

Barnköreerna framförde ett traditionellt Luciaprogram i Hammarö kyrka.

Hammarö kyrkokör medverkade vid julottan i Hammarö kyrka.

Vid jul deltog jag i utdelandet av julblommor till församlingens äldre.

Kantor Elisabeth Osbeck Anderson.

Skoghalls kyrkokör hade 2008 50 st medlemmar, ca 43 övningstillfällen samt 13 framträdanden. Styrelsen har haft 6 protokollförda styrelsemöten. (Hämtat ur 2008 års verksamhetsberättelse för Skoghalls Kyrkokör.)

Uppföljning från 2007 års verksamhetsberättelse:

2008 års verksamhet har präglats av två större projekt. Det första var "Pilgrimsspelet", skrivet av Jan-Evert Petersson, som framfördes i samband med Hammarö kyrkas återöppnande den 1 juni – ett stort arbete som krävde mycket – men otroligt roligt. Det andra projektet är "Britt G Hallqvist i ord och ton". Kören sjunger olika tonsättningar av Britt G:s texter och Bill-Göran Anderson håller ihop det hela med att berätta om hennes liv och diktning.

Övrigt: Under hösten gjordes två gudstjänster tillsammans med IG där rättvisa och miljö stod i fokus. Marimbaspelandet fortsatte. En spännande nyhet under året var att jag delade in kören i två likvärdiga körer – kör 1 och kör 2. Detta bl.a. för att utveckla den enskilde körmedlemmen.

På gång 2009: *Under våren:* bl.a. konsert tillsammans med Py Bäckman. *Under hösten:* återuppförande av "vår Kantat" skriven till körens 60-årsjubiléum. För övrigt fortsätter vi med Britt G. Hallqvist-projektet samt förbereder en körresa till Italien 2010. Kören har också inlett ett spännande samarbete med Johanna Hedström. Förutom att sjunga, lär vi oss "gestaltning", för att ytterligare understryka "det glada budskapet" vi ska förmedla.

Nova Cantica har under 2008 fortsatt att arbeta i två olika projektformer med undertecknad som ansvarig projektledare.

Projekt 1: afrikansk musik samt marimba. Ledare; Louise Tikkanen

Marimbagrupper samt workshops i afrikansk musik – är öppet för alla intresserade.

Projekt 2: övrig musikalisk verksamhet. Ledare: Elisabeth Osbeck Anderson

Sångprojekt vid t.ex. större högtider som Jul, Påsk m.m. Deltagare: nuvarande som gamla Novamedlemmar .

Uppföljning från 2007 års verksamhetsberättelse:

Många Nova medlemmar sjöng i Kyrkokören alt. Messengers.

Novas marimbagrupp, bestående av sex medlemmar, har haft flera spelningar under året bl.a. vid Hammarö hamnfestival i augusti och i olika sammanhang i Hammarö Kommun.

På gång: Workshop i marimba med Peta Axelsson från Lund. En större renovering av våra marimbor. Skapa nya marimbagrupper.

Messengers hade 2008 13 st. medlemmar, ca 36 övningar, 12 uppsjungningstillfällen.

Uppföljning från 2007 års verksamhetsberättelse:

Förutom deltagande i vanliga gudstjänster har de två större händelserna detta år har varit körens medverkan i Pilgrimsspelet 1 juni, där kören bl.a. dansade, samt framträdanden i samband med Lucia.

Övrigt: Messengers fortsätter att vara en härlig kör med mycken sångarglädje och stort engagemang.

På gång: Marimbaspel. ”Sound of music” – sånger, där Johanna Hedström kommer att hjälpa till med ”gestaltning” av sångerna.

Gemensamt för körerna.

Under våren hade Hammarö församling återigen besök av Kedmon Mapana från Dodoma i Tanzania. Detta resulterade i en härlig konsert i Skoghalls kyrka där alla körerna deltog.

Viktigt också att säga är, att ”vardagsarbetet” alltid står i fokus. Körerna deltar regelbundet i gudstjänstlivet.

Gudstjänster.

Vad gäller gudstjänstplanering (som jag klagat på så många gånger) upplever jag att det blivit något bättre. Det är så roligt att tillsammans få genomföra en väl planerad gudstjänst, där ord, ton och utformning blir en helhet. Utvärderingar och feedback är viktigt. Det kanske vi ska tänka på lite mer. Gudstjänsten är ju det centrala i kyrkans verksamhet utan att på något sätt förringa övrig verksamhet. Det är ju i gudstjänsten vi får erbjuda våra medmänniskor en stund av stillhet, brusande lovsång och kraft i vardagen.

Avslutning.

Det har varit ännu ett intensivt år med bl.a. återöppnandet av Hammarö kyrka och Pilgrimsspelet. Den dagen blev verkligen en höjdpunkt i vår församling som man minns med glädje.

DIAKONI

Diakon Anders Sundberg

Under året som har gått har man känt av att i församlingen har våra församlingsbor fått leva under svårare förhållanden, vilken har märks i olika samtal diakonen haft. Samtalen har haft skiftande karaktär men har inkommit under hela 2008.

Verksamheten är av skiftande karaktär men nedan följer en genomgång av vad som sker i församlingen.

Utredningen om en Volontärsamordnare där diakonen fanns med i referensgruppen kring den här tjänsten blev klar och i januari anställdes Klas Johansson på en projektjänst i ett år (hela 2008). Inriktningen med den här projektjänsten var Väntjänsten, vilket Bror har större kunskaper kring och som jag därmed lämnar över till honom.

Leva vidaregrupperna fortsatte under våren och hösten med blandat antalet deltagare. Under hösten har diakonen gått en sorgegruppsutbildning, vilket har gett nya perspektiv. Man kan konstatera att det finns ett behov kring de här grupperna som efterfrågas.

Andakterna i äldreboendena har fortgått på Björkhagsgården, Gunnarskärgården samt Björkebo. En skillnad är att det från Björkhagsgårdens sida kan man se ett ökat antal deltagande, vilket är positivt. Personalen är mer drivande än tidigare. Björkhagsgården kom också till Skoghalls kyrka i början december för adventsandakt samt fika efteråt. På samma sätt fast då kommer vi till Gunnarskärgården och bjuder på i samband med påsk.

Café Träffpunkten las under våren ner pga för få antal besökare, vilket naturligtvis är beklagansvärt för att jag vet att det finns ett behov för en sådan här mötesplats.

Ungdomsdiakoni på Mörmoskolan. En gång i veckan så finns församlingen närvarande på skolan i form av närvaro på rasterna. Det är diakon, Anders Sundberg, och Lottis Brohede, församlingspedagog som befinner sig på skolan.

Under slutet på 2008 så började tankarna kring läxhjälp att ta form, vilket bestämdes skulle starta under januari 2009.

Hammarö församlings arbetskrets. Under året som gick så las Hammarö kyrkliga arbetskrets ner på grund av ett sjunkande antal deltagare under flera år. Några av medlemmarna fortsatte i Skoghall där Skoghalls kyrkliga arbetskrets bytte namn till Hammarö församlings arbetskrets.

Torsdax har varit varje torsdag med uppehåll under sommar och julmånaderna. Den har en stabil skara av gäster. Några gånger per termin sker det underhållning i form av att Birgitta Ekängen leder någon allsång. Inger Lundgren och Birgit Persson ordnar luncherna.

Hammarö sjöräddningssällskap. Under november månad upprättades kontakt mellan Hammarö sjöräddningssällskap och Hammarö församling. Kontakten vidhölls under resten av 2008.

FINSKSPRÅKIG VERKSAMHET

Verksamheten bland finskspråkiga medborgare leds av Kaija Raskinen. Det är företrädesvis äldre personer som har finska som sitt modersmål som hon möter i arbetet. Arbetet består av hembesök, olika sammankomster i församlingshemmet och gudstjänster. Kaija har en delad tjänst med andra församlingar i stiftet.

HAMMARÖ FÖRSAMLINGS INTERNATIONELLA GRUPP 2008

Hammarö församlings Internationella Grupp (IG) består av ombud för Svenska kyrkans internationella arbete (Hela världen), SKUT och Rättvis Handel. Från och med år 2007 har IG ett anslag från Hammarö församling enligt beslut i Kyrkofullmäktige om förvaltning av egna medel.

År 2008 belöper detta sig på 20 000 kronor.

Styrelsen ser ut som följer:

Ordförande	Elisabeth Osbeck Anderson
Sekreterare	Berit Hellholm (SKUT)
Kassör	Ewy Engström (Hela världen)
Ledamot	Agneta Gottlow-Pettersson (Hela världen)
Ledamot	Maria Hallén (Miljö/Rättvis Handel)
Ledamot	Maggan Carlsson -"-
Ledamot	Kristina Jansson (Rättvis Handel)
Ledamot	Monika Jansson -"-
Ledamot	Anders Sundberg (Diakoni+SKUT)

IG arbetar med internationella frågor, miljöfrågor samt verkar för Rättvis Handel.

Gruppen träffas ca 1 gång/mån.

IG har knutit till sig ett antal frivilliga – s.k. resurspersoner – som kan ställa upp och hjälpa till vid ex. församlingskvällar, Rättvis Handel försäljningar, bössinsamlingar m.m.

IG har under verksamhetsåret haft 11 protokollförda möten samt i februari årsmöte.

Genomförda aktiviteter bl.a.

- 29 februari Prästostförsäljning ICA Tummen
- 9 mars Våffeldag i Skoghalls församlingshem
- 11 mars, församlingskväll
med visning av kläder (The Earth-collection)"Helgdagsrock åt far ..."
- 24 mars påsklunch på Hammars gård efter Annandagens gudstjänst i Mariakapellet
- 12 april Rättvis Handel i samband med Barnklädsbasar på Arken
- 27 april Rättvis Handel i samband med "Sjung med Afrika" konserten i Skoghalls kyrka
- 1 maj Rättvis Handel Hammars gård i samband med Kristi Himmelfärds otta
- 1 juni Rättvis Handel Hammars gård i samband med Hammarö kyrkas återöppnande
- 30 juli Hamnfestival – ett litet bord med rättvismärkta varor
- 14 september miljögudstjänst med Svante Axelsson från naturskyddsföreningen och Anders Hansson, fotograf på NWT, Rättvis Handel samt mingel – Skoghalls kyrka

- 20 september Rättvis Handel i samband med Barnklädsbasar på Arken
- 12 oktober ”rättvis- och kravmärkt - gudstjänst Skoghalls kyrka med bl.a. Urban Svensson ICA
- Allhelgona helgen Rättvis handel försäljning Hammars Gård.
- 16 nov. Miljögudstjänst med bl.a. medverkan av konfirmander
- Lucia - Rättvis handel försäljning i samband med Luciahögtiden i Skoghalls kyrka

Övrigt:

Måndag 18 februari Årsmöte i Skoghalls församlingshem. Efter årsmötet föredrag och avslutande chokladprovning med Monica Jansson från Mango & Morötter Inspiration.

Refererande till § 12b från årsmötesprotokollet 2008 där IG beslutade skicka en skrivelse till Hammarö kommun att satsa på att bli en FairTrade-kommun är nu detta på gång. Kanske IG:s skrivelse bidrog till att detta arbete kom igång. IG:s representant i kommunens FairTrade grupp är Ewy Engström med Monika Jansson som ersättare. De har under året deltagit i gruppens möten.

I april deltog Anders Sundberg o Elisabeth Osbeck Anderson i en inspirationsdag på stiftet ”Fotboll & rättvisa”.

Förutom ovan nämnda Rättvis Handel försäljningar har bl.a. choklad, te o marmelad sålts under Sommarcafé på Hammars gård. Det har även ordnats ”Rättvis Handel-lotterier” i samband med Hammarö församlings Arbetskrets försäljningar.

Under oktober hölls Rättvisans dag på Värmlands museum. Maggan Carlsson sålde varor och Maria Hallén deltog med dockteater.

Monika Jansson deltog i Internationella klimatmötet i Uppsala i november.

Under året har IG bl.a. skänkt pengar till ”vår” missionär Ulf Ekängens verksamhet i Tanzania samt till Hela världen och SKUT.

SVENSKA KYRKANS UNGA, HAMMARÖ FÖRSAMLING

Församlingspedagog Lottisk Brohede

SKU Hammarö församling har träffats på torsdagar mellan kl 19.00-22.00

Vi har bland annat haft bibelstudie, lekt lekar, pysslat och sett på film.

Sportlov -09

Vi arrangerade:

- Bowling i X-näshallen, sam.arr med SKU Västerstrand. 8 deltagare
- Resa till Boda Borg, sam.arr med SKU Västerstrands församling. 20 deltagare
- Samling på Arken med tävlingar och varma mackor, sam.arr med SKU Västerstrand

Påsk firade vi traditionsenligt på Sandviken gården, med SKU 's Påskläger "MISSION POSSIBLE". Totalt var det 11 ungdomar från SKU Hammarö som åkte.

Komminister Tomas Frylmark

Ungdomsverksamheten bedrevs även 2008 inom ramen för Svenska Kyrkans Unga. Den främsta verksamheten har varit Ungdomsgruppen på torsdagskvällarna på Arken där ungdomarna har träffats för att fika, prata, diskutera, spela spel, laga mat, baka och se på film. De ungdomar som kommer är både aktiva konfirmandfaddrar, före detta faddrar och ungdomar som inte varit aktiva i församlingen i något annat sammanhang, det förekommer också ungdomar som inte är konfirmerade.

Under året har flera ungdomar åkt på läger och utbildningar i Svenska Kyrkans Ungas regi. I mars åkte några ungdomar på Svenska Kyrkans Unga rådslag för att representera Svenska kyrkans Unga på Hammarö och under påsken åkte också några av ungdomarna på det traditionsenliga och alltid lika uppskattade påsklägret på Sandvikengården. I början av hösten åkte ett några ungdomar till Sandvikengården på en utbildning för unga konfirmandledare.

Under sommaren fick vi äntligen vår efterlängttade församlingspedagog. Lottis togs emot med varm hand av ungdomarna och det är med lika varm hand jag nu lämnat över ansvaret för ungdomsverksamheten till henne. Därför är det här den sista verksamhetsberättelsen jag skriver för ungdomsverksamheten.

SKOLKYRKAN

Verksamhetsidé

Att som kyrka på ett naturligt sätt finnas där barn och ungdomar spenderar en stor del av sin vardag. Att erbjuda andakter och gudstjänster i samband med olika högtider och händelser, att erbjuda studiebesök och undervisning och att i nära samarbete med skolhälsovården finnas med som stöd och hjälp åt både personal och elever som drabbas av livets mörka sidor.

Plan för att nå målet – aktiviteter

Att finnas närvarande på förskolor och skolor inom Hammarö församling efter de behov som finns och möjligheter som ges. Att erbjuda andakter och gudstjänster i samband med olika högtider. Att ta emot elever som vill göra praktik hos oss. Att erbjuda studiebesök och klassbesök av kyrkans personal. Att aktivt delta i skolornas stöd- och krisgrupper och vara en del av de skyddsnet som byggts kring elever och skolpersonal.

Omfattning av verksamheten

Skolbesök på högstadieskolorna inklusive tid för ordinarie stödgrupper och skolgudstjänster, 4 h/vecka.

Vid akuta stödinsatser är det svårt att beräkna tiden.

KONFIRMANDARBETET

Under 2007 gick konfirmationsfrekvensen radikalt nedåt och bara ca 44 % av de kyrkotillhöriga ungdomarna konfirmerades. Exakt vad det beror på är svårt att säga. Den enkät som gjordes av några konfirmandgrupper ger oss inga svar i den riktningen, snarare tvärtom. Det vi vet är att ungdomarna på Hammarö är extremt engagerade på sin fritid och att de därför har svårt att få tid till konfirmationen.

De som konfirmerades under 2008 erbjöds veckogrupper med olika teman som skapande, sång- och dans samt grupper med mer traditionellt innehåll. Dessutom erbjöds en sommargrupp som fjällvandrade i Norge. Samtliga grupper åkte på läger med allt ifrån en till fem övernattningar.

Under året deltog ett antal ungdomar som faddrar (eller unga konfirmandledare som det egentligen heter) i konfirmandgrupperna. Att så många ungdomar vill bli faddrar är positivt då det samtidigt är ett litet kvitto på hur de upplevt sin egen konfirmationstid. De unga konfirmandledarna är också värdefull hjälp i grupperna och fungerar som en viktig länk mellan oss vuxna och konfirmanderna.

BARNVERKSAMHET

Gunn Sandström, Lottis Brohede, Inger Lundgren, Birgit Persson och Maggan Carlsson

Spädbarnsrytmiken: Under vårterminen har två grupper och under höstterminen har ytterligare 3 grupper med 12-15 mammor och barn träffats på Familjecentralen och Arken.

Gamla och nya sånger och danslekar har vi ägnat oss åt.

Fika och ”prat” är också ett viktigt inslag. Vid några tillfällen har grupperna medverkat i gudstjänst. På Gunnarskärsgården lussade ca 30 barn med mammor för de gamla.

Småbarnsång: Fortsättningen på spädbarnsrytmiken samlade under året 65 barn och lika många mammor i fyra olika grupper.

Lite mer rörliga sånger och danser ingick och det resulterade i medverkan i Björkhagsgårdens adventsfirande i Skoghalls kyrka.

Barnsång: Fortsättningen på Småbarnsången kallas Barnsång. Barnen har hunnit bli runt året och är mycket rörliga. På våren hade vi 2 grupper och på hösten 1 grupp. En närvaroplansch med Arken på fyller barnen med Noa och hans djur.

Vid Hammarö kyrkas återöppnande den 1 juni medverkade ca 30 barn med föräldrar ur samtliga grupper.

Öppet Hus: En mycket välbesökt ”mötesplats” för förskolebarn med föräldrar. Lek och umgänge en förmiddag i veckan .

Kyra-skola: Kontakten med förskoleklasserna under året har bestått av påskspel.

Till påskspelet i Skoghalls kyrka kom även särskolan från Lillängsskolan.

Kyrkans Barntimmar: En grupp 4-5 åringar träffas en gång i veckan

Vi läser Barnens Bibel och sjunger, pysslar och leker.

Kyrkis: Lågstadiebarn kommer för att umgås och pyssla tillsammans.

Läser en Bibelberättelse som avslutning

Under året har två Barnklädesbasarer genomförts på Arken. C:a 30 bord har "hyrts" ut vid varje tillfälle. Rättvisemärkt kaffe med krav- kaffebröd och även rättvisemäta varor har funnits till försäljning.

C:a 100 personer har besökt Arken vid varje tillfälle.

Vuxenbarngrupp: (vuxen+3-åring och oftast ett småsyskon)

Vi träffas i Skoghall(barnlokalerna) en gång i veckan. Vi som håller ihop det hela är Gunn och Birgit. Eftersom Birgit gick i pension aug. 2008 tog Gunn med sig de familjer som fanns kvar till familjecentralen. Fredagarna är en av de mest besökta dagarna på familjecentralen och hjälp behövdes där.

Angels: En grupp för låg och mellanstadiet. En samverkan mellan kör och barnverksamhet.

Halva tiden sjunger barnen med Anna-Karin och halva tiden pysslas det med Gunn och Birgit.

Efter hösten kommer Lottis in i verksamheten.

S-grupp: En grupp för särskoleelever från Hammarlundens högstadium. Gruppen har minskat till 5 elever. Konfirmationsundervisningen har tagit över 2.

Under 2009 kommer vi att planera om verksamheten som nu leds av Gunn och Lottis.

Familjecentralen: Församlingens roll på familjecentralen är att finnas till hands för våra barnfamiljer, svara på frågor om församlingens verksamhet och lotsa in dem i våra grupper. Vi som arbetar på familjecentralen är en heltidsanställd förskollärare och en församlingsassistent på halvtid.

Kyrkans spädbarnsrytmik finns med som en del av Kyrkans verksamhet på familjecentralen .

KYRKOGRÅRDS- OCH FASTIGHETSFÖRVALTNINGEN

Kyrkogårdschef Christer Sveder

Hårdgjorda ytor 18000 kvm

Underhållet av våra hårdgjorda ytor har underhållits med normal standard under vår sommar – höst och vintermånaderna.

I samband med renoveringen av kyrkan var det beslutat att vi skulle gräva upp vägen mellan Mariakapellet och Hammars gård för den var så förstörd genom att tung trafik har belastat den genom alla år. Den totala ytan som vi talar om är cirka 5000 kvm som vi skulle iordningställa med ny asfalt och urgrävning av väg upp till Hammars gård. Total kostnad 500000 kr som vi skulle dela med Hammarö kommun.

Häckplanteringar 1400 lm. Buskage 1500 kvm

Dessa har underhållits på normalt sätt under hela växtperioden, med allt vad som behövs för att uppnå bästa betingelser för våra växter. På norra kyrkogården har vi restaurerat upp hela kv 9 som ligger i nära anslutning vid muren till minneslunden. I detta projekt ingår även plantering av 175 st Thujahäckplantor.

Belysningen på våra kyrkogårdar

Som ni vet så har vi haft belysning på västra och norra kyrkogården, men under budgetplaneringen 2007 beslöt nämnden att vi även skulle investera i belysning på södra kyrkogården. Så under hösten som varit har vi på förvaltningen i egen regi genomfört hela projektet med grävning-kabeldragning-montering av 25 st fundament stolpar och armaturer. Den totala längden för kabeldragning och återställningsarbete har blivit cirka 1000 lm. Kostnad 525 000 kr.

Dränerings- och dagvattenledningar

Under detta genomförande kunde konstateras att ledningen väster och norr om kyrkan var skadad med sönderfallna cementbitar. Vad som måste göras var att relina ledningen med en inre skyddsledning, så slipper vi att gräva upp marken där ledningarna är. I samband med reliningen ville entreprenören försäkra sig om att allt var ok med den nyrelinade dräneringsledningen med att filma ledningen. När man hade filmat hela sträckan och sedan skulle dra tillbaka kameran fastnade den i ledningen och kunde inte fås loss. Och så stod det hela sommaren på grund av semesterstängning hos företaget. På senhösten kom Entreprenören igång med att försöka med alla medel få loss kameran men det var omöjligt att få loss den. Vi beslut

då att vi var tvungna att riva muren som angränsar till minneslunden och därefter gräva oss ner till dränledningen och detta gjorde vi på förvaltningen. Därefter fick entreprenören göra återstående arbete med att ta loss kameran och återfylla och montera upp muren. Det som återstår är att återställa marken inne på minneslundsområdet.

Fastigheter inom kyrkogårdsförvaltningen

Från och med 2007 ansvarar undertecknad genom delegation för följande fastigheter: Maria-kapellet, personalbyggnad, verkstad, vagnslider, pumphus och gröna skjulet på södra kyrkogården. Detta enligt beslut i den nya kyrkogårds- och fastighetsnämnden. Vi har inte löst frågan hur vi ska lösa skötseln på våra fastigheter idag. Vaktmästarna lyder under kanslichefens ansvar sköter underhållet till viss del med hjälp av köpta hantverkare. Vår egen personal har ingen möjlighet att utföra detta underhåll i brist av tid och kompetens. Men under början av 2009 så ska vi gå igenom vård- och underhållsplaner med stiftets byggnadsingenjör Christer Eriksson och då kanske vi kan komma fram till en praktisk lösning av denna skötsel fråga.

Bevattningsanläggningen för våra anläggningar

Under sommarsäsongen hade vi inget problem med bevattningen i och med att vi hade en så regning sommar. Men vi måste ändå serva våra anläggningar i form av spridare och elventiler. Vi har investerat i ett antal nya elventiler och vattenspridare på västra och södra kyrkogården på grund av att de gått sönder.

Gräsytor 80 000 kvm

Gräsytor som vi har sköter vi till den normala standard som det behövs för att få en så bra gräsmatta som möjligt. Gräsytor som vi renoverat är på de platser där vi har kistbegravning. Under sommaren som varit har vi lagt igen det djupa diket som ligger söder om muren på norra kyrkogården. Det har varit väldigt besvärligt för personalen att grästrimma där varje år, så när de grävde ur vägen till Hammras gård tog vi vara på de massor av jord och körde dit dessa till det öppna diket söder om norra kg. Vi ordnade själva med planering och sådd av gräsfrö, så nu kan vi köra med åkbar klippare som underlättar betydligt för personalen.

Gravsättningar och återlämnade gravrätter under året

Gravsättningar av urnor totalt	62 st
Gravsättningar av kistor	19 st
Gravsättningar askurnor i minneslund	56 st

Totalt gravsatta på Hammarö kyrkogårdar

137 st

Gravskötsel mot betalning och friskötsel

Vid gravskötsel mot betalning sköter vi hela gravplatsen inkl blommor med mera. Utan betalning så sköter vi allt på graven som inte berör blomlåda-blommor-jord och manuellt arbete på själva jordkullen. Då det gäller de blommor som levererats till oss på försommaren så var en del sorter inte av den kvalitet som vi hade beställt utan blommentreprenören fick kompensera detta med att skaffa nya med rätt kvalitet.

Maskinparken i vår förvaltning

Som ni vet så har vi de mesta av maskiner för att klara av vårt skötseluppdrag till församlingsbor. Vi har investerat i följande småmaskiner: 1 st handgräsklippare Hva, 1 st hangräs-klippare Klippo och 1 st grästrimmer Honda.

Minneslunden norr om Hammarö. Minneslunden sköter vi kontinuerligt hela året men mest skötsel blir det under den gröna perioden. I samband med reliningen av den dränledning som ligger i anslutning till minneslunden så var entreprenören tvungen att ta vägen in på minneslundsområdet med sina maskiner och då blev gräsytan förstörd. Den får vi återställa till vårsommaren 2009.

Personalen på vår förvaltning

Under året som gått har vi inte haft några personalförändringar. Under vintermånaderna har vi 2 helårsanställda på den yttre miljön. På kontoret har vi kyrkogårdschefen och en assistent på halvtid. Kyrkogårdschefen ingår även i snöberedskapen under vinterhalvåret på helgerna. Från och med maj månad börjar våra 6 säsongare att arbeta fram till och med oktober. Som semestervikarier har vi haft 1 under sommarperioden juni – november. Skolungdom som är 16 år har vi haft 9 som arbetat i 3 veckors perioder med en total arbetstid av 1080 tim.

Trädbestånden i vår församling – 600 st.

På våra kyrkogårdar har vi 600 träd. Dessa sköter vi med normal standard med allt vad som behövs för att träden ska må så bra som möjligt på våra utsatta platser. Vi kan nämna att vi får göra en större insats då det gäller de 35 Avenboksträd som står runt omkring muren vid norra kyrkogården då de är i början på sin utvecklingsperiod. Det är viktigt att man i starten utför en riktig uppbyggnadsbeskrivning.

I samband med renoveringen av kyrkan planterades det följande träd i söder om byggnaden: 2 avenbokar och 1 bladbok.

Kan nämna att 2 avenboksträd som stod vid plattgången mellan Mariakapellet och kyrkan måste tas bort på grund av någon sjukdom, men detta ska leverantören stå för och nya träd ska planteras där till våren 2009.

Verksamhetsbudget och utfall 2008

Kyrkogårdsförvaltningens kansli:

	Budget	Utfall	Avvikelse
Verksamhetskostnader	67000	19059	47940
Personalkostnader	667446	717257	39811
Avskrivningar	2682	2676	6
Interna poster	709768	702043	7725
Resultat	37360	36949	410

Kyrkogårdsförvaltningens begravningsverksamhet

Intäkter	5562088	5479376	82712
Verksamhetskostnader	1390000	1367346	22653
Personalkostnader	2292844	2061360	231483
Avskrivningar	575028	777075	202047
Interna poster	1304216	1273593	30623
Resultat	0	0	0

Serviceverksamhet

Gravskötsel	330471	339506	9035
Verksamhetskostnader	95000	61806	33194
Personalkostnader	215880	219390	3510
Interna poster	74719	73900	819
Resultat	55128	15589	39538

Kyrkogårds- och fastighetsnämnden

Under året som varit har nämnden haft fem stycken sammanträden och behandlat 41 paragrafer. Här nedan görs vissa utdrag som berör bara kyrkogården:

- § 1-08 Uppföljning av resultat mot budget
- § 4-08 Asfaltering runt kyrkan och urgrävning av väg
- § 5-08 Uppsättning av 25 belysningsstolpar på södra kyrkogården
- § 6-08 Träduppsättning söder om Hammarö kyrka
- § 13-08 Ytdränering vid hembygdsgården
- § 14-08 Information om skärgårdsmuseet
- § 16-08 Rapport om hur vintern varit på kyrkogården
- § 17-08 Gröna skjulet på södra kyrkogården
- § 22-08 Dagvattenledning runt Hammarö kyrka som har relinats
- § 23-08 Bevattningen på södra kyrkogården
- § 27-08 Kyrkogårdschefen informerade hur sommaren varit
- § 36-08 Fastighetsinventering av alla våra fastigheter
- § 39-08 Nämndorganisation som skall utredas under våren 2009

FRAMTIDEN

Kommande år kommer troligen att präglas av ekonomisk återhållsamhet. Det kan prägla verksamheten men med förstånd och fantasi kan man trots det uträtta mycket. Anställda och förtroendevalda har uppdraget att tillsammans med alla församlingsbor vara Kyrka på Hammarö. Detta uppdrag kommer till uttryck i gudstjänster, kyrkliga handlingar, alla möten mellan människor i våra olika grupper men också i andra sammanhang. Det är en mycket spännande tid vi lever i. Människor söker ett annat innehåll i livet än det endast materiella. Mötet med det Heliga har vi att erbjuda. Må Gud välsigna oss alla i denna uppgift.

